

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే ఉత్తరకాండే

॥ నవతితమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ నవతితమః సర్గః ॥

అశ్వమేధానుష్ఠానేనేలాయాః పురుషత్వస్య ప్రాప్తిః

తథోక్తవతి రామే తు తస్య జన్మ తదద్భుతం ।

ఉవాచ లక్ష్మణో భూయో భరతశ్చ మహాయశాః ॥ 7.90.1 ॥

ఇలా సా సోమపుత్రస్య సంవత్సరమథోషితా ।

అకరోత్ కిం నరశ్రేష్ఠ తత్త్వం శంసితమర్హసి ॥ 7.90.2 ॥

తయోస్తద్ వాక్యమాధుర్యం నిశమ్య పరిపుచ్చతోః ।

రామః పునరువాచేమాం ప్రజాపతిసుతే కథాం ॥ 7.90.3 ॥

పురుషత్వం గతే శూరే బుధః పరమబుద్ధిమాన్ ।

సంవర్తం పరమోదారమాజుహావ మహాయశాః ॥ 7.90.4 ॥

చ్యవనం భృగుపుత్రం చ మునిం చారిష్టనేమినం ।

ప్రమోదనం మోదకరం తతో దుర్వాససం మునిం ॥ 7.90.5 ॥

ఏతాన్ సర్వాన్ సమానీయ వాక్యజ్ఞస్తత్త్వదర్శనః ।

ఉవాచ సర్వాన్ సుహృదో ధైర్యేణ సుసమాహితాన్ ॥ 7.90.6 ॥

అయం రాజా మహాబాహుః కర్దమస్య ఇలః సుతః ।

జానీతైనం యథాభూతం శ్రేయో హ్యత్ర విధీయతాం ॥ 7.90.7 ॥

తేషాం సంవదతామేవ ద్విజైః సహ మహాత్మభిః |
కర్దమస్తు మహాతేజాస్తదాశ్రమముపాగమత్ || 7.90.8 ||

పులస్త్యశ్చ క్రతుశ్చైవ వషట్కారస్తథైవ చ |
ఓంకారశ్చ మహాతేజాస్తమాశ్రమముపాగమన్ || 7.90.9 ||

తే సర్వే హృష్టమనసః పరస్పరసమాగమే |
హితైషిణో బాప్లిపతేః పృథగ్వాక్యాన్యథాబ్రువన్ || 7.90.10 ||

కర్దమస్త్యబ్రవీద్ వాక్యం సుతార్థం పరమం హితం |
ద్విజాః శృణుత మద్వాక్యం యచ్ఛ్రేయః పార్థివస్య హి || 7.90.11 ||

నాన్యం పశ్యామి భైషజ్యమంతరా వృషభధ్వజం |
నాశ్వమేధాత్ పరో యజ్ఞః ప్రియశ్చైవ మహాత్మనః || 7.90.12 ||

తస్మాద్ యజామహే సర్వే పార్థివార్థే దురాసదం |
కర్దమేనైవముక్తాస్తు సర్వ ఏవ ద్విజర్షభాః || 7.90.13 ||

రోచయంతి స్మ తం యజ్ఞం రుద్రస్యారాధనం ప్రతి |
సంవర్తస్య తు రాజర్షిః శిష్యః పరపురంజయః || 7.90.14 ||

మరుత్త ఇతి విఖ్యాతస్తం యజ్ఞం సముపాహరత్ |
తతో యజ్ఞో మహానాసీద్ బుధాశ్రమసమీపతః || 7.90.15 ||

రుద్రశ్చ పరమం తోషమాజగామ మహాయశాః |
అథ యజ్ఞే సమాప్తే తు ప్రీతః పరమయా ముదా || 7.90.16 ||

ఉమాపతిర్ద్విజాన్ సర్వానువాచ ఇలసన్నిధౌ |
ప్రీతోఽస్మి హయమేధేన భక్త్యా చ ద్విజసత్తమాః || 7.90.17 ||

అస్య బాప్లిపతేశ్చైవ కిం కరోమి ప్రియం శుభం |
తథా వదతి దేవేశే ద్విజాస్తే సుసమాహితాః || 7.90.18 ||

ప్రసాదయంతి దేవేశం యథా స్యాత్ పురుషస్త్విలా |
తతః ప్రీతో మహాదేవః పురుషత్వం దదౌ పునః || 7.90.19 ||

ఇలాయై సుమహాతేజా దత్త్వా చాంతరధీయత |
నివృత్తే హయమేధే చ గతే చాదర్శనం హరే || 7.90.20 ||

యథాగతం ద్విజాః సర్వే తేఽగచ్ఛన్ దీర్ఘదర్శినః |
రాజా తు బాహ్లిముత్సృజ్య మధ్యదేశే హ్యనుత్తమం || 7.90.21 ||

నివేశయామాస పురం ప్రతిష్ఠానం యశస్కరం |
శశబిందుశ్చ రాజర్షిర్బాహ్లిం పరపురంజయః || 7.90.22 ||

ప్రతిష్ఠానే ఇలో రాజా ప్రజాపతిసుతో బలీ |
స కాలే ప్రాప్తవాన్ లోకమిలో బ్రాహ్మమనుత్తమం || 7.90.23 ||

ఐలః పురూరవా రాజా ప్రతిష్ఠానమవాప్తవాన్ |
ఈదృశో హ్యశ్వమేధస్య ప్రభావః పురుషర్షభౌ |
స్త్రీభూతః పౌరుషం లేభే యచ్ఛాన్యదపి దుర్లభం || 7.90.24 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే నవతితమః సర్గః ||